
Bohumil Hrabal a Univerzita Karlova

Bohumil Hrabal a Univerzita Karlova

Sté výročí narození Bohumila Hrabala je bezesporu významnou kulturní událostí letošního roku. Výstavy, konference, přednášky, filmové projekce apod. se nekonají jen v České republice, ale také v dalších střeoevropských zemích, kde autora přijali za svého. K výročí se může právem přihlásit i Univerzita Karlova – Hrabal patří mezi její nejvýznamnější absolventy, i když svou proslulost získal ve zcela jiném oboru, než který na UK vystudoval.

Akademický slib vykonán: vysokoškolský student

„Propadl jsem v primě gymnasia v Brně, šest nedostatečných a zákonné mravy, propadal jsem pak v nymburské reálce vždy o pololetí, abych totálně propadl v kvartě, v septimě jsem měl zákonné mravy a prospěch nevalný. Teprve na vysoké škole Karlovy university jsem se chytil a studoval výborně, ale pořád ty mravy, ty mravy...“ (*Já si vzpomínám jen a jen na slunečné dny*, 1973)

Se studiem Bohumila Hrabala na právnické fakultě to ve skutečnosti nebylo tak růžové, jak to sám později líčil. Faktem ale je, že se chronický repetent výrazně polepšil. Na Právnickou fakultu Univerzity Karlovy nastoupil v zimním semestru 1935/36. Čekaly jej čtyři roky studia, které bylo svou formou z velké míry závazné a identické pro všechny studenty fakulty. V prvních třech semestrech tak Hrabal poslouchal takřka výhradně přednášky s historicko-právní tematikou, od letního semestru 1936/37 přednášky z judičiálních oborů a v posledních třech semestrech výklady z oborů státoprávních. Získání právnické kvalifikace spočívalo ve složení tří státních zkoušek ze zmíněných tří bloků studia. Zatímco historicko-právní zkoušky ukončil Hrabal již v únoru 1937 (výsledná známka dobře), judičiální a státoprávní uzavřel až po válce v říjnu a listopadu 1945 (dobře a dostatečně). V té době již skládal rigorózní zkoušky, aby získal doktorát práv. Judičiální zkoušky úspěšně ukončil v říjnu 1945, státoprávní v únoru 1946 a historicko-právní (po dvou neúspěšných předválečných pokusech) v březnu téhož roku. Výsledná známka byla ve všech případech dostatečně. Dne 22. března 1946 pak získal na slavnostní promoci diplom doktora práv.

Vzpomínky na vysokoškolská studia ale Hrabal ve svých textech příliš nerozváděl. Ke klíčovému prožitku listopadových událostí roku 1939 se vrátil přesně po padesáti letech v textu *Listopadový uragán*. Studium Bohumila Hrabala oficiálně skončilo v letním semestru 1938/39, potom jej sice ještě měly čekat různé zkoušky, nebyl ale již řádným studentem. Hlavně proto jistě nesdílel osud svých vesměs mladších kolegů – koncentrační tábor Sachsenhausen.

Akademici a kanálpučři – kontakty s akademickou obcí

Jeden z důvodů, proč Bohumil Hrabal začal studovat práva, představoval jistě vzor Bohuslava Kiliana – brněnského advokáta, absolventa pražské právnické fakulty, ale především známého vydavatele prvorepublikových společenských a kulturních časopisů. Narodil od strýce, v jehož životě se vystudovaný obor s oblíbenými zájmy alespoň částečně prolínal, se Bohumil Hrabal o něco podobného ani po získání doktorátu nesnažil.

Svémi texty si Hrabal od počátku 60. let rychle získal přízeň kritiky i široké čtenářské obce, včetně mnoha studentů a zaměstnanců UK. Někteří z nich Hrabala po léta potkávali i v různých stolních společnostech, mj. v legendární hospodě U Zlatého tygra nebo v Krušovicke pivnici v Dlouhé ulici (tzv. Brčálce). Počátek normalizace představuje zlom, který vychýlil z trasy Hrabalovu dosavadní krátkou oslnivou kariéru. V době, kdy sám sebe označoval za „spisovatele v likvidaci“, vytvořil v *Příliš hlučné samotě* jeden z nejpůsobivějších obrazů kulturních barbarství 20. století.

„Nejraději jsem chodil za klukama do sklepa s ústředním topením, kde prací jako psi u boudy byli přivázáni univerzitně vzdělaní lidé, kteří při své práci psali historii svého věku, takové sociologické průzkumy, tady ve sklepech jsem se dozvěděl, jak čtvrtý stav se vylidnil, jak dělníci zesepda šli do nadstavby a zase univerzitně vzdělaní pracují jako dělníci. Nejraději jsem ale kamarádil s kanálpučrama, dva akademici tam pracovali a přitom psali knihu o kloakách a kanálech, které procházejí a křižují pod celou Prahou [...]“ (*Příliš hlučná samota*, 1976)

Příslušníci akademické obce, s nimiž se spisovatel v době normalizace stýkal, byli z převážné části lidé trpění na svých místech nebo zahnání do jiných povolání. To je i případ prof. Jaroslava Kladivý, děkana Filozofické fakulty UK v období pražského jara a autora prvního pokusu o velkou Hrabalovu biografii, nebo filosofa prof. Ivo Tretery, autora nejobsáhlejšího vzpomínkového textu, který byl zatím pamětníky z akademického prostředí o Hrabalovi napsán.